

8.3.2024

PÄÄTÖSLAUSELMAESITYS

komission varapuheenjohtajan / unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan julkilausuman johdosta

työjärjestyksen 132 artiklan 2 kohdan mukaisesti

EU:n ja Armenian läheisemmistä suhteista ja Azerbaidžanin ja Armenian välisen rauhansopimuksen tarpeesta
(2024/2580(RSP))

Anna Fotyga, Lars Patrick Berg, Witold Jan Waszczykowski, Adam Bielan, Anna Zalewska, Beata Kempa, Jacek Saryusz-Wolski, Eugen Jurzyca
ECR-ryhmän puolesta

Euroopan parlamentin päätöslauselma EU:n ja Armenian läheisemmistä suhteista ja Azerbaidžanin ja Armenian välisen rauhansopimuksen tarpeesta (2024/2580(RSP))

Euroopan parlamentti, joka

- ottaa huomioon aiemmat päätöslauselmansa Armeniasta ja Azerbaidžanista,
  - ottaa huomioon 28. helmikuuta 2022 antamansa päätöslauselman yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan täytäntöönpanosta –vuosikertomus 2023¹,
  - ottaa huomioon Euroopan unionin ja Euroopan atomienergiayhteisön ja niiden jäsenvaltioiden sekä Armenian tasavallan välisen kokonaisvaltaisen ja tehostetun kumppanuussopimuksen², joka tuli kaikilta osin voimaan 1. maaliskuuta 2021,
  - ottaa huomioon Euroopan yhteisöjen ja niiden jäsenvaltioiden sekä Azerbaidžanin tasavallan välisen kumppanuus- ja yhteistyösopimuksen tekemisestä 31. toukokuuta 1999 tehdyn neuvoston ja komission päätöksen³, joka on ollut voimassa vuodesta 1999,
  - ottaa huomioon 13. helmikuuta 2024 pidetyn EU:n ja Armenian kumppanuusneuvoston viidennen kokouksen tulokset,
  - ottaa huomioon 9. helmikuuta 2024 annetun yhteisen valmisteluasiakirjan Armeniaa koskevan kumppanuuden täytäntöönpanokertomuksesta (SWD(2024)0041),
  - ottaa huomioon 20. helmikuuta 2024 käynnistetyn Armeniassa toteutettavan EU:n operaation (EUMA),
  - ottaa huomioon työjärjestyksen 132 artiklan 2 kohdan,
- A. ottaa huomioon, että EU:n ja Armenian suhteet perustuvat yhteisiin arvoihin, kuten demokratiaan, oikeusvaltioperiaatteeseen, ihmisoikeuksiin ja perusvapauksiin, ja että Armenian sitoutuminen taloudellisiin ja poliittisiin uudistuksiin sekä alueelliseen yhteistyöhön, myös itäisen kumppanuuden puitteissa, on yhteinen etu;
- B. ottaa huomioon, että EU:n ja Armenian kumppanuusneuvosto kokoontui viidennen kerran Brysselissä 13. helmikuuta 2024; ottaa huomioon, että kokouksessa todettiin, että EU:lla ja Armenialla on yhteisiä etuja, ja vahvistettiin, että molemmat sitoutuvat lujittamaan ja syventämään yhteisiin arvoihin perustuvia suhteitaan;
- C. ottaa huomioon, että EU ja Armenia sopivat sellaista EU:n ja Armenian uutta kumppanuusohjelmaa koskevan työn aloittamisesta, jossa vahvistetaan yhteiset ja aiempaa kunnianhimoisemmat yhteistyön prioriteetit kaikilla aloilla;

---

¹ Hyväksytyt tekstit, P9_TA(2024)0104.

² EUVL L 23, 26.1.2018, s. 4.

³ EYVL L 246, 17.9.1999, s. 1.

- D. ottaa huomioon, että Armeniassa on tapahtunut viime vuosina merkittäviä poliittisia muutoksia ja että hallitus on sitoutunut sekä varmistamaan aidosti toimivat demokraattiset instituutiot että käyttämään kokonaisvaltaista ja tehostettua kumppanuus- ja yhteistyösopimusta mallina maan nykyaikaistamiseen tähtääville uudistuksille huomattavista haasteista huolimatta;
- E. ottaa huomioon, että Armenia on edistynyt uudistusten täytäntöönpanossa oikeuden ja oikeusvaltioperiaatteen edistämisen sekä korruption torjunnan kaltaisilla keskeisillä aloilla; ottaa huomioon, että Armenia on edistynyt merkittävästi myös koulutuksen, terveydenhuollon, muuttoliikkeen ja pelastuspalvelun aloilla;
- F. ottaa huomioon, että Armenia on ilmaissut aikovansa kehittää ja syventää edelleen kumppanuuttaan ja yhteistyötään EU:n kanssa muun muassa kahdenvälisen suhteiden ja itäisen kumppanuuden aluepoliittisen kehyksen avulla; ottaa huomioon, että Armenian ”Crossroads of Peace” -hankkeessa korostetaan alueellisen yhteistyön ja yhteyksien merkitystä; ottaa huomioon, että pääministeri Nikol Pašinjan ilmoitti 17. lokakuuta 2023 Euroopan parlamentissa, että Armenia on valmis läheisempiin suhteisiin Euroopan unionin kanssa;
- G. ottaa huomioon, että EU ja Armenia ovat keskustelleet vaihtoehtoista viisumivapautta koskevan vuoropuhelun aloittamiseksi;
- H. ottaa huomioon, että EU on edelleen maan suurin tuenantaja ja antaa tukea oikeuden, oikeusvaltioperiaatteen, korruption torjunnan, koulutuksen ja vihreän siirtymän aloilla;
- I. ottaa huomioon, että Venäjän hyökkäyssota Ukrainaa vastaan on vaikuttanut kielteisesti Etelä-Kaukasiaan ja vaikeuttanut entisestään alueen turvallisuustilannetta; ottaa huomioon, että Venäjän väitetty valmius taata Armenian turvallisuus on osoittautunut olemattomaksi; ottaa huomioon, että Armenia on jo onnistunut heikentämään suhteitaan Venäjään turvallisuuden alalla, sillä se on päättänyt olla osallistumatta Venäjän johtamaan kollektiivisen turvallisuussopimuksen järjestöön (CSTO), vaikka se on edelleen Euraasian talousunionin jäsen;
- J. ottaa huomioon, että Azerbaidžan käynnisti 19. syyskuuta 2023 Vuoristo-Karabahia vastaan provosoimattoman sotilaallisen hyökkäyksen saadakseen voimakeinoin takaisin hallintaansa Vuoristo-Karabahin alueen, joka on kansainvälisesti tunnustettu Azerbaidžanille kuuluvaksi, ja toteaa, että hyökkäys päättyi armenialaisväestön pakoontu- kseiselta alueelta; ottaa huomioon, että kaikki niin kutsutun Vuoristo-Karabahin tasavallan valtion instituutiot lakkautettiin 1. tammikuuta 2024; toteaa, että Etelä-Kaukasian uudet vihamielisyydet aiheuttavat vakavaa huolta ja edellyttävät EU:n ennakoivampaa osallistumista alueella; ottaa huomioon, että näkymät Armenian ja Azerbaidžanin suhteiden normalisoinnille ovat edelleen heikot, minkä vuoksi EU:n olisi tuettava kumpaakin osapuolta ja kannustettava niitä saamaan aikaan rauhansopimus, myös tarjoamalla mahdollisuuksia tiiviimpään yhdentymiseen EU:n kanssa, jos ne päättävät jatkaa tähän suuntaan;
- K. ottaa huomioon, että Armenian ja Azerbaidžanin aseelliset konfliktit ovat vaikuttaneet katastrofaalisesti koko alueen kulttuuriseen, uskonnolliseen ja historialliseen perintöön ja johtaneet ihmisten pakkomuuttoon ja heidän kulttuuriperintönsä tuhoutumiseen;

- L. ottaa huomioon, että komissio ilmoitti 13. helmikuuta 2024 myöntävänsä 5,5 miljoonaa euroa humanitaarista lisäapua Vuoristo-Karabahin alueelta siirtymään joutuneiden armenialaisten tukemiseksi syyskuussa 2023 ilmoitettujen 12,2 miljoonan euron lisäksi;
- M. ottaa huomioon, että tietojen mukaan Bakussa on edelleen pidätettyinä yli 20 000 armenialaista, jotka odottavat oikeudenkäyntiä ja joista suurin osa on siviilejä ja/tai humanitaarisen avun työntekijöitä;
- N. ottaa huomioon, että Armenian ja Azerbaidžanin suhteiden kestävä normalisointi edellyttää kaiken väkivallan lopettamista; ottaa huomioon, että keskinäisten rajojen määrittämistä käsittelevät Azerbaidžanin ja Armenian valtion komiteat kokoontuivat seitsemännen kerran; ottaa huomioon, että osapuolet päättivät saattaa sopimuksen valmiiksi ”mahdollisimman pian”, minkä pitäisi olla merkittävä askel kohti rauhansopimuksen allekirjoittamista; katsoo, että sen pitäisi myös edistää kahdenvälisen suhteiden ja koko alueen pitkän aikavälin vakautta; katsoo, että tämä tavoite voidaan saavuttaa vain, jos Armenian ja Azerbaidžanin viranomaiset voivat taata rauhanomaisen rinnakkaiselon ja vähemmistöjen oikeuksien kunnioittamisen;
- O. ottaa huomioon, että Armenia ja Azerbaidžan antoivat 7. joulukuuta 2023 yhteisen julkilausuman, jossa ilmoitettiin konkreettisista luottamusta lisäävistä toimenpiteistä, mukaan lukien 32:n pidätettynä olevan asepalvelusta suorittavan armenialaisen ja kahden pidätettynä olevan asepalvelusta suorittavan azerbaidžanilaisen vapauttaminen; ottaa huomioon, että Azerbaidžanilla on edelleen 23 armenialaista panttivankia, mukaan lukien Vuoristo-Karabahin entiset johtajat;
- P. ottaa huomioon, että neljä armenialaissotilasta kuoli Azerbaidžanin iskussa Sjunik’in maakunnassa sijaitsevaan Nerkin Handiin 13. helmikuuta 2024, mikä on voimakkain tilanteen kärjistyminen rajalla kuukausiin;
- Q. ottaa huomioon, että joulukuusta 2023 lähtien Armenian ja Azerbaidžanin välillä on järjestetty useita kahdenvälisiä kokouksia, mukaan lukien Armenian pääministeri Nikol Pašinjanin ja Azerbaidžanin presidentin Ilham Alijevin korkean tason tapaamiset Münchenin turvallisuuskonferenssin yhteydessä 17. helmikuuta 2024; ottaa huomioon, että vaikka molemmat johtajat totesivat sopineensa rauhansopimuksen pääperiaatteista, osapuolet ilmoittivat olevansa eri mieltä monista yksityiskohdista, kuten liikenneyhteyksien avaamisesta, rajojen määrittämisestä ja merkitsemisestä ja siitä, kenen olisi toimittava sovittelijana; ottaa huomioon, että EU on tarjonnut apuaan osapuolten välisiä neuvotteluja varten;
- R. ottaa huomioon, että Euroopan parlamentin tilanteesta antamat aiemmat varoitukset eivät ole johtaneet merkittävään muutokseen EU:n Azerbaidžanin-politiikassa; ottaa huomioon, että Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön, EU:n ja muiden kansainvälisten toimijoiden kolme vuosikymmentä kestäneillä diplomaattisilla toimilla ja rauhanrakentamistoimilla ei ole kyetty saamaan Azerbaidžania luopumaan sotilaallisen voiman käytöstä eikä löytämään rauhanomaista ratkaisua konfliktiin;
1. pitää myönteisenä, että Armenia on edistynyt kokonaisvaltaista ja tehostettua kumppanuus- ja yhteistyösopimusta koskevan etenemissuunnitelman täytäntöönpanossa; kehottaa EU:n ja Armenian kumppanuusneuvoston jäseniä tekemään tiivistä yhteistyötä käynnissä olevien ja tulevien uudistusten

täytäntöönpanemiseksi;

2. toteaa jälleen, että EU on sitoutunut tukemaan Armenian suvereniteettia, demokratiaa ja alueellista koskemattomuutta; katsoo, että EU:n on esitettävä Armenialle kunnianhimoinen yhteistyösuunnitelma päivittämällä nykyistä kokonaisvaltaista ja tehostettua kumppanuussopimusta, kytkemällä Armenia tiiviimmin läntisten demokratioiden yhteisöön ja auttamalla sitä avaamaan suhteita naapureihinsa;
3. toteaa jälleen tukevansa Armenian demokraattisesti valittua hallitusta; pitää myönteisenä pääministeri Nikol Pašinjanin ilmoitusta, jonka mukaan Armeniaa ei vedetä uuteen sotaan Azerbaidžania vastaan, ja sitä, että hän on hiljattain kehottanut aloittamaan jälleen rauhanneuvottelut korkeimmalla tasolla Azerbaidžanin kanssa;
4. panee tyytyväisenä merkille, että Armenia on ratifioinut Kansainvälisen rikostuomioistuimen Rooman perussäännön;
5. kannustaa Euroopan unionia käynnistämään viisumivapautta koskevan EU:n ja Armenian välisen vuoropuhelun, jolla tuetaan ihmisten välisiä yhteyksiä ja edistetään edelleen uudistusten täytäntöönpanoa;
6. antaa tunnustusta kansalaisyhteiskunnan roolille Armenian siirtymisessä Neuvostoliiton jälkeisestä järjestelmästä länsimaiseen demokratiaan ja kannustaa EU:ta tukemaan edelleen Armenian kansan pyrkimyksiä saada maassaan aikaan kestäviä uudistuksia, jotka perustuvat oikeusvaltioperiaatteeseen ja yhteisiin arvoihin;
7. kehottaa komissiota ja neuvostoa harkitsemaan mahdollisuutta myöntää Armenialle ehdokasmaan asema ottaen huomioon maan Eurooppaan suuntautuvat pyrkimykset, minkä jälkeen sen olisi erottava Venäjän johtamasta CSTO:sta ja Euraasian talusliitosta; kehottaa EU:ta esittämään toimenpiteitä tällaisen päätöksen seurausten lieventämiseksi;
8. tuomitsee Venäjän sekaantumisen Armeniassa siten, että se on pyrkinyt levittämään levottomuuksia, sekä Venäjän yleisen toiminnan, sillä se on lietsonut konflikteja vuosikymmenten ajan ja hyödyntänyt niitä omien poliittisten etujensa tavoitteluun;
9. kannustaa kansainvälistä yhteisöä auttamaan Azerbaidžania miinanraivauksessa Vuoristo-Karabahissa, jonne on jätetty 1,5 miljoonaa maamiinaa, joista osa on tuotettu vasta vuonna 2021; korostaa, että ihmisiä kuolee näiden miinojen vuoksi viikoittain ja että ne ovat vakava ongelma talouskehitykselle, maan sisäisten pakolaisten paluulle, maataloudelle sekä rakennus- ja liikennehankkeille;
10. toteaa jälleen tuomitsevansa Azerbaidžanin armeijan tunkeutumisesta Armenian kansainvälisesti tunnustetulle alueelle viime vuosien aikana; kehottaa jälleen vetämään Azerbaidžanin joukot Armenian koko suvereenilta alueelta ja vapauttamaan kaikki laittomasti pidätetyt armenialaiset; tuomitsee äskettäisen hyökkäyksen armenialaissotilaita vastaan Nerkin Handissa; korostaa, että Azerbaidžanin ja siihen kuuluvan Nahitshevanin erillisalueen yhteenliitettävyysongelmat olisi ratkaistava kunnioittaen täysimääräisesti Armenian suvereniteettia ja alueellista koskemattomuutta; muistuttaa, että mahdollinen ratkaisu tähän ongelmaan voi perustua Kaliningradin alueen nykyiseen malliin;

11. toteaa jälleen tuomitsevansa mitä jyrkimmin Azerbaidžanin harkitun ja perusteettoman hyökkäyksen Vuoristo-Karabahin armenialaisia ja alueelle jääneitä ihmisiä kohtaan; kehottaa Azerbaidžanin viranomaisia sallimaan armenialaisväestön turvallisen paluun Vuoristo-Karabahiin ja antamaan kestävät takeet heidän oikeuksiensa suojelusta; vaatii suojelemaan Armenian kulttuurista, historiallista ja uskonnollista perintöä Vuoristo-Karabahissa Unescon normien ja Azerbaidžanin kansainvälisten sitoumusten mukaisesti;
12. painottaa armenialaisten pakolaisten oikeutta palata Vuoristo-Karabahiin; pitää myönteisenä, että Azerbaidžanin poliisi on edelleen suojellut heidän talojaan sen jälkeen, kun he lähtivät syyskuussa 2023, ja että Baku on viivästyttänyt maan sisällä siirtymään joutuneiden azerbaidžanilaisten paluuta Khankendiin ja muihin paikkoihin, jotka armenialaiset hylkäsivät syyskuussa 2023; kehottaa Bakuja vahvistamaan tätä suojelua ryöstelyn lopettamiseksi; toteaa, että jos jotkut armenialaiset päättävät olla palauttamatta, osapuolten on ratkaistava omistusoikeus oikeudenmukaisesti;
13. korostaa, että Armenia ja Azerbaidžan ovat nyt lähempänä kuin koskaan sellaisen rauhansopimuksen allekirjoittamista, joka voi tasoittaa tietä Kaukasian taloudelliselle ja liikennealan yhdentymiselle, joka ulottuu lännessä Eurooppaan ja idässä Keski-Aasiaan;
14. toivoo, että jos kestävä rauhansopimus saadaan pian aikaan, Armenialla on vihdoin mahdollisuus päästä alueellisesta eristyneisyydestä ja avata diplomaattisuhteet Turkkiin ja Azerbaidžaniin ja saada sen jälkeen taloudellista ja kaupallista hyötyä alueelle integroitumisesta; kannustaa EU:ta ja sen kumppaneita tukemaan tätä prosessia;
15. korostaa Armenian ja Azerbaidžanin välisen kattavan rauhansopimuksen tarvetta; katsoo, että Azerbaidžanin ja Armenian välinen aito vuoropuhelu on ainoa kestävä etenemistapa, ja kehottaa EU:ta ja sen jäsenvaltioita tukemaan tällaisia pyrkimyksiä, joihin on kuuluttava alueellisen koskemattomuuden vastavuoroinen tunnustaminen, Vuoristo-Karabahin armenialaisväestön oikeuksien ja turvallisuuden takaaminen sekä jäljellä olevien vankien, myös Vuoristo-Karabahin entisten johtajien, vapauttaminen sekä heitä vastaan käytävien lumeoikeudenkäyntien lopettaminen; korostaa, että naapuruston vakauden edellytyksenä on kunniakas ja kestävä alueellinen rauha, jossa turvataan kummankin maan suvereniteetti, itsenäisyys ja alueellinen koskemattomuus; on huolissaan joidenkin johtajien ja alueellisten vallanpitäjien yrityksistä hyödyntää nykytilannetta tavalla, joka voi uhata hauraita rauhannäkymiä;
16. kehottaa Armeniassa toteutettavaa EU:n siviilioperaatiota (EUMA) seuraamaan tiiviisti kehittyvää turvallisuustilannetta paikan päällä, raportoimaan tilanteesta avoimesti parlamentille ja osallistumaan aktiivisesti konfliktinratkaisutoimiin; kehottaa EU:ta ja sen jäsenvaltioita vahvistamaan edelleen EUMAn toimeksiantoa, kasvattamaan sen kokoa ja pidentämään sen kestoja;
17. kehottaa komission varapuheenjohtajaa / unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkeaa edustajaa ja Euroopan ulkosuhdehallintoa tukemaan edelleen Armeniaa Euroopan rauhanrahaston kautta erityisesti sen puolustusvalmiuksien vahvistamiseksi hybridiuhkia vastaan, jotta sen turvallisuustilaa voidaan laajentaa CSTO:n ulkopuolelle; panee tyytyväisenä merkille EU:n ja Armenian poliittisen ja turvallisuusasioita koskevan vuoropuhelun käynnistämisen ja sen toisen kokouksen 15. marraskuuta 2023;

kehottaa luomaan säännölliset Armenian ja Euroopan unionin väliset turvallisuus- ja puolustusneuvottelut, jotka toimivat foorumina kaikkien turvallisuuteen liittyvien kysymysten käsittelemiselle;

18. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman komission varapuheenjohtajalle / unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkealle edustajalle, neuvostolle, komissiolle, Armenian hallitukselle ja presidentille, Azerbaidžanin hallitukselle ja presidentille, Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön pääsihteerille, Euroopan neuvoston pääsihteerille, Unescon pääjohtajalle ja Yhdistyneiden kansakuntien pääsihteerille.